

JINÁ TAKOVÁ ZEMĚ NENÍ

(Sovětský a ruský imperialismus v propagandistických kresbách Borise Jefimova)

Anotace

Aktivita využívá unikátní webovou galerii vytvořenou badatelem a dokumentaristou Martinem Šmolem (<https://ahabend.wixsite.com/plnejedu>). Sovětský kreslíř Boris Jefimov více než šedesát let sloužil kremelské propagandě, takže v jeho díle můžeme sledovat proměňující se propagandistický narativ včetně veletočů typu hodný/zlý Trocký nebo hodný/zlý Izrael a dobře poslouží např. i pro účelovost, s níž Moskva používala a i nadále používá slovo fašismus, či jak zobrazovala a i nadále zobrazuje své vazaly, případně západ včetně NATO. Na Jefimovovy kresby navazuje práce s novodobou putinskou propagandou.

Vhodné do politologie, sociologie, psychologie, filosofie či mediální výchovy.

Klíčová slova:

Propaganda, karikatura, imperialismus, NATO, obraz nepřítele

Průřezová témata

Výchova demokratického občana

Doporučený věk

14+

Délka 1 a více hodin podle zvolené verze

Pomůcky

Přístup na internet, příp. vybrané obrázky s popisky

Jak lze postupovat:

- a) Frontální práce s celou galerií: promítneme obrázky, v řízené diskusi je interpretujeme (témata mohou být nejen historická, ale i „občankářská“ – propaganda, imperialismus, budování obrazu nepřítele, stalinský teror, studená válka, 1968 apod.
- b) Vybereme si konkrétní téma a využijeme samostatnou práci nebo práci ve dvojicích.
- c) Skupinová práce.

Příklad konkrétního využití:

1. Do skupin rozdáme sadu vybraných obrázků a informacemi, úkolem žáků je seřadit je podle doby vzniku. Vyplatí se obrázky zalaminovat, nebudou pro příští použití ošmudlané a mohou si na ně lepit papírky na odpovědi. U každého obrázku stručně, ideálně jedním, dvěma slovy zformulují, kdo je vnímán jako nepřítel a jak je zobrazen.
2. Na tabuli pod sebe napíšeme data, k nim skupiny připisují své závěry, takže vznikne seznam padouchů, společně zformulujeme, co je spojuje – především to, že ačkoli se mění jména a názvy (od bílé emigrace, sabotážníků a nacistů přes Američany až k NATO), nepřítel je definován za všech okolností jako Západ.
3. Pustíme ruskou propagandistickou píseň *Stryčku Vovo, jsme s tebou* z roku 2018, při poslechu si děti zapisují označení nepřátel (pilotující skupina už píseň znala z jiné aktivity, viz <https://www.obcankari.cz/edukacni-material-strycku-vovo-jsme-s-tebou-aneb-kdyz-jsou-deti-soucast-propagandy>, pokud ji žáci slyší poprvé, je užitečné ji s nimi projít a vysvětlit složitější obrazy a kontext. Použít můžeme i starší (2008) estrádní píseň *Zastavíme Ukrajině a Evropě plyn*.

4. Diskutujeme, nejlépe nad mapou Sovětského svazu a Ruské federace, jaké stopy zanechá v populaci více než stoletý nápor oficiální protizápadní propagandy. Dbáme na to, abychom odlišili běžné obyvatele od státní politiky, můžeme navázat aktivitou o protiválečných protestech v Rusku v roce 2022, viz aktivita *Tu krev nesmyjeme*.

Zdroje:

<https://ahabend.wixsite.com/plnejedu>

Vypracovala Monika Stehlíková